

pány, jsou k tomu oprávněni vedle obchodníků, vedoucích obchod speciálně jen tímto slaměným zbožím, pouze kloboučníci, dále obchodní živnosti bez obmezení na určité zboží (všeobecné obchodní oprávnění ve smyslu § 38. řádu živn.). Příznivě vyjádřily se v této příčině i obch. a živn. komory pražská, česko-budějovická a linecká, kdežto obchodní a živnostenská komora v Bolzanu prohlásila, že nejsou kloboučníci oprávněni ku prodeji slaměných klobouků s výzdobou nebo bez výzdoby, a obch. a živn. komora solnohradská opět přimlouvala se v dobrozdání svém za to, aby z ohledů slušnosti směli kloboučníci vésti obchod slaměnými klobouky.

Živnost knihařská.

Živnost knihařská náleží k živnostem nejstarším. Vazbou knih počal člověk v oné době, kdy ujal se obyčej dávat formu knih tomu, co bylo napsáno. Původně byly desky ze dřeva, z kamene nebo z pálené hlíny. Vazba byla ve starší době velice nádherná, odpovídající značné ceně rukopisů; desky potaženy byly obyčejně stříbrem, zlatem, nebo aspoň plechem kovovým. Okrasou byly nezřídka vypukliny (reliefy), a také vyřezávání ze slonové kosti. Vynalezením umění knihtiskařského povznese se i značně knihařství. R. 1433 ustavil se v Norimberku zvláštní cech knihařů; nehledělo se pak od té doby tak na nádhernost vazby, jako spíše jevila se snaha vázati knihy rychle, trvale a pohodlně. Toliko knihovny knížat a šlechty vynakládaly obrovské až sumy na vazbu knih. Novější doba, hovící přepychu zavedla při jistých kategoriích knih opětně nádhernou vazbu, jmenovitě při knihách modlitebních a při knihách belletrie (krásné literatury).

Živnost knihařská jest živností řemeslnou. Již od pradávna zabývali se však knihaři mimo vazby knih ještě celou řadou vedlejších prací do jisté míry souvisejících se živností knihařskou a proto vydávati se musily již dříve zákony a nařízení za tím účelem, aby se živnost knihařská vymezila přiměřeným způsobem od živností jiných. Veliké rozpory povstaly mezi živností knihařskou a jinými živnostmi po zavedení živnostenské novely, jmenovitě vzhledem k ustanovení § 37 řádu živn., jenž nařizuje, že každý živnostník má právo sloučiti veškeré práce, jichž potřebí má k úplnému zhotovení výrobků svých. Předkem vzešla

1. otázka, je-li knihař oprávněn ku výrobě kartonáží. Obchodní a živnostenská komora liberecká prohlásila se ve svém dobrozdání, že uvádí se sice výroba kartonáží v min. nařízení ze dne 30. června 1884 pod pol. 3. jako živnost zvláštní, pro niž ale stačiti musí i průkaz způsobilosti potřebný pro živnost knihařů a pouzdrařů, ježto všechny tyto živnosti v jedné položce, tedy v úzké spojitosti vypočteny jsou. Z tohoto důvodu, jakož i dále v úvaze, že práce kartonážní dle dlouholeté zvyklosti pořizují skoro všude knihaři, jsou knihaři ku výrobě kartonáží oprávněni.

2. Další otázka, je-li knihař oprávněn vyráběti galantérní zboží kožené, byla kladně zodpověděna obchodní a živnostenskou komorou vídeňskou; jakkoli totiž při značném rozvoji živností a při pokračující s tím dělbě práce vytvořila se zvláštní odvětví ku výrobě koženého zboží galantérního, kartonáží a pouzder, kterážto odvětví výhradně zaměstnávají mnohé osoby, nepominula doposud úzká souvislost, jakž představenstvo společenstev tvrdí, mezi těmito odbory a mezi knihařstvím zejména v městech a i na venkově. Známé jest, že knihaři od dávna nejen váží knihy, pokud se týká, zhotovují desky na knihy od nejjednoduššího způsobu až po nej-

jemnější drahocenné práce galanterní ku vlastní potřebě nebo i na prodej (ku př. pro časopisy, díla na dodání), nýbrž mimo to, že vyrábějí alba, obálky na adressy, mapy, pouzdra na modlitební knihy, portefeuilly, pouzdra na doutníky, dopisy a na peníze, jakož i četné jiné předměty, dle druhu a významu toho kterého podniku, a že výroba a obchod větší nebo menší částí těchto předmětů vede se zcela pravidelně knihaři.

3. O otázce, zda knihař oprávněn jest k obchodu knihami obrázkovými, podává obchodní a živnostenská komora chebská toto dobrozdání: Ovšem že náleží obchod knihami školními a modlitebními k živnosti knihkupecké, ježto však obchod archy a knihami obrázkovými bez závady doposud provozovali knihaři a výrobky takovéto považovati lze též za zboží galanterní, sdílí komora náhled, že nedopouští se knihaři žádného přestupku živnostenského řádu zabývající se výrobou touto a žádati musí o koncessi ve smyslu § 15 řádu živn. teprve tehdy, nabude-li obchod vůči jich živnostenskému listu příliš značného objemu.

4. Ve příčině sporu o tom, zda oprávnění jsou knihaři obchod vésti knihami školními, potřebami ku psaní a tiskopisy, vyslovila se obchodní a živnostenská komora v Innomostí a v Celovci v ten rozum, že přísně vzato, nemají knihaři oprávnění tohoto, avšak že na základě dosavadní zvyklosti dlužno aspoň míti za to, že knihařům je bez závady povolen obchod potřebami ku psaní, a že tento obyčej musí býti již proto zachován, jelikož živnost knihařská na venkově sama o sobě jest nepatrným zdrojem výživy dotyčného živnostníka.

5. Obchodní a živnostenská komora pražská prohlásila, že knihaři jsou oprávněni zhotovovati i cestovní kufříky, obyčejně z papíru a plátna, a že jsou dále oprávněni ovrubovati cestovní kufříky koženými pásky a tyto své výrobky uváděti do obchodu.

6. Co se týče pak otázky, přísluší-li knihařům právo prodávati kalendáře a modlitební knihy, konstatuje více obchodních a živnostenských komor ve svých dobrozdáních, že sice doposud zvykem bylo, aby knihaři prodávali knihy školní, modlitební a kalendáře, že však tato praxe neshoduje se ani se staršími zákony, ani s řádem živnostenským. Úřadové nestihají pravidelně takovýchto knihařů potud, pokud jde o obchod v nepatrném rozsahu provozovaný; nicméně však i tu obyčej stal se mocnějším, než-li zákon sám.

7. Knihaři nesmí přijímati objednávky tiskopisů, třeba by je dali provést u oprávněného knihtiskaře, ježto majitelé živností výrobních jsou jen oprávněni vlastní své výrobky, nikoli však výrobky jiných odvětví živnostenských po živnostensku zcizovati (dobrozdání obch. a živn. komory pražské a vídeňské).

Živnost knihtiskařská.

Živnost knihtiskařská postupuje tím způsobem, že pomocí pohyblivých typů (značek) zhotovují se tvary tiskové a otisknutím jejich rozmnožují se rukopisy.

I. Historický rozhled.

Značný význam knihtiskařství spočívá v manipulaci k tomu směřující, aby duševní plody snadno, rychle a lacino se rozmnožovaly. Vynalezením umění knihtiskařského pochlubiti se může lidská kultura neobyčejným pokrokem, kterýž správně osvětlil poznámkou svou proslulý dějepisec Rotteck charakterisuje onen věk, jenž umění knihtiskařského neznal, těmito slovy: